

Poseu-vos a dieta

El nostre món pot alimentar 9.000 milions de persones, però no de qualsevol manera

JOSEP BORRELL*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25.05.08

De sobte hem redescobert la importància de l'agricultura com a sector estratègic de l'economia globalitzada. L'havíem oblidat des que la Revolució Verda va millorar els rendiments i va aturar el creixement de la fam al món. Però ara estem prenent consciència que el màxim desafiament d'aquest segle serà alimentari. I la solució a aquest repte ofereix una gran oportunitat a les terres agrícoles, tal com recordava a Lleida durant el pregó de les festes.

Després de 40 anys de tendència a la baixa dels preus dels cereals, dos anys d'un dèficit inferior al 10%, just quan augmentava la demanda dels països emergents i els accidents climàtics havien disminuït els estocs, han provocat una alça dels preus amplificada per l'especulació financera. En aquests moments, 100 milions de persones més es poden afegir als 850 milions de mal nodrits. El 2050, quan la població arribi als 9.000 milions, s'haurà d'alimentar un 50% més d'éssers humans. I la millora del nivell de vida i l'emergència de noves classes mitjanes en països de gran població estan canviant la dieta alimentària i la demanda agrícola. A la Xina, per exemple, la població urbana, que augmenta en 15 milions o 20 milions de persones a l'any, consumeix tres vegades més de carn que la rural.

Això és així, però s'ha d'anar amb molta cura en com es diu, i evitar confondre culpa amb causa. Pot semblar que responsabilitzem de l'escassetat i de la carestia dels aliments els pobres de la terra que amb prou feines ara poden començar a menjar, no només més, sinó més bé.

Així ha passat amb l'agra polèmica entre els Estats Units i l'Índia, que va començar quan el president nord- americà Georges Bush va citar com una de les causes de l'augment de preus la prosperitat de la classe mitjana índia. La resposta va ser recordar-li que els nordamericans consumeixen de mitjana un 50% més de calories que els indis, que amb el que es gasten els nord- americans en liposuccions per eliminar l'excés de greix es podria alimentar l'Àfrica subsahariana, i suggerir-los que es posin a dieta per acabar amb la fam al món.

I ÉS CERT, els nordamericans consumeixen 3.770 calories al dia, més que en cap altre país, i els indis, 2.440. També són els que consumeixen més carn de boví per càpita, la que és més costosa de produir en termes d'aigua i calories. De manera que la responsabilitat del problema no es pot atribuir a l'últim que exerceix el dret a l'alimentació, sinó als que fa temps que ho fan en excés. El mateix es pot dir respecte al canvi climàtic, que afectarà dramàticament els països en desenvolupament quan el problema l'han creat els que van protagonitzar la revolució industrial.

Per a la classe política i acadèmica de l'Índia, la seva prosperitat no és la causa de l'actual crisi alimentaria. Hi ha altres raons que són tant o més importants, i totes són responsabilitat dels occidentals: el declivi del dòlar causat per un excés de consum a crèdit, l'augment del preu del petroli que malgastem, l'ús de terra cultivable als Estats Units i a Europa

per a la producció de biocombustibles, els tripijocs especulatiu del sistema financer que controlem i les subvencions a les exportacions que han destruït la producció agrícola a l'Àfrica.

Totes aquestes causes hi influeixen en més o menys mesura, però la irada crida a posar-se a dieta dels indis als nord-americans reflecteix un altre problema: ¿és possible que tota la humanitat adopti una dieta alimentària tan rica en proteïna animal com la nostra?

Sembla que no. La producció de carn s'ha multiplicat per cinc des del final de la segona guerra mundial i s'estima que es doblarà els pròxims 20 anys. Però els nostres sistemes de ramaderia industrial ja consumeixen el 60% de la collita mundial de cereals, bàsicament blat de moro i soja, que podrien resoldre de sobres el problema dels 850 milions de desnodrits.

SI MALTHUS aixequés el cap es pensaria que la competició pels aliments escassos no és entre éssers humans, sinó entre humans i animals. I, a més a més, ens diria que la producció de carn no és "rendible" en termes de balanç de recursos (terra, aigua, calories vegetals). A la cria i producció d'aliments per al bestiar hi dediquem tres quartes parts de les terres agrícoles mundials, per produir 100 grams de boví fan falta 25.000 litres d'aigua i una caloria d'aquesta carn necessita 17 calories vegetals. Encara que altres carns són menys exigents (per al pollastre i el porc la relació és de 4 a 1), sembla evident que 9.000 milions de persones no poden menjar els 100 quilos de carn a l'any que consumim en el món desenvolupat.

I, a més a més, aquest consum de carn és el triple del que aconsella consumir l'Organització Mundial de la Salut i que ens causa diverses malalties relacionades amb la sobrealimentació, com per exemple les cardiovasculars, i els problemes d'obesitat.

De manera que l'exigència dels indis als nord-americans perquè es posin a dieta reflecteix molt bé la realitat dels límits físics del nostre món. Un món amb capacitat, en termes de superfície i de tecnologia, per poder alimentar 9.000 milions de persones, però no de qualsevol manera.

Aquesta crisi es pot superar, però ens recorda que la nostra manera de viure occidental, la d'una molt petita part de la humanitat que fins ara ha tingut la supremacia política, s'haurà de modificar, de bon grat o per força, perquè no és sostenible en termes ecològics ni polítics.

* President de la Comissió de Desenvolupament del Parlament Europeu.